

הקשר בין השתתפות ב-'מצעד הספרים' לבין העשרת אוצר מילים בקרב תלמידי כיתות ג'/אסולין פנינה

תקציר :

אחת הבעיות המרכזיות לגבי ילדים כיום היא הירידה בקריאה החופשית, ובקריאה בכלל. עיסוקים רבים אחרים ממלאים את יומו של הילד הממוצע, כמו: מחשב, טלוויזיה, ועוד, בעוד מקומו של הספר נדחק ל'קרן זווית', ומקומו בחיי היום-יום של ילדים הולך ומתמעט. ממחקרים רבים אנו למידים כי לקריאה חשיבות רבה בשיפור הישגים בקרב ילדים ובהעלאת הישגיהם במקצועות השונים. אולם למרות המחקר הרב סביב הנושא וחשיבותו- גם בבתי-הספר (היסודיים) עצמם, לא תמיד יש ספרייה. ספרנית, אין תקן לספרנים ולא תמיד המנהל מקצה שעות עידוד קריאה במערכת.

'מצעד הספרים' הוא פרויקט לעידוד קריאה, המועבר בבתי ספר יסודיים ותיכוניים, וכן בגנים (בשנתיים האחרונות). במסגרתו נמסרת לכל בית ספר רשימת ספרים מומלצת, המורים. ספרנים מקריאים את הספרים ומציגים אותם בדרכים שונות לתלמידים, ובסופו של ה'מצעד' נבחר הספר האהוב ביותר.

מטרתו של "מצעד הספרים" היא לעודד ולקרר את הקריאה על-ידי שילוב של קריאת ספרים בתוך המסגרת הפורמאלית של חיי בית הספר. עצם העיסוק בקריאה במהלך יום הלימודים באופנים שונים-משדר לילדים שהנושא חשוב, כמו כל שיעור אחר.

מטרת מחקר זה הייתה לבדוק את הקשר בין קריאת ספרות יפה במסגרת "מצעד הספרים" לבין שיפור והעשרה של אוצר המילים בקרב תלמידים, במילים אחרות- ילדים שמרבים לקרוא, שפתם עשירה יותר (הם מצליחים יותר בלימודיהם בתחום השפה).

בתי-ספר ברחבי הארץ בוחרים להשתתף במצעד, והם מתבקשים למלא אחר שלבים מובנים וברורים במשך כל שנת הלימודים, עד ליום השיא שהוא יום בחירת הספר האהוב ביותר. את רשימות הספרים המוצעות לבתי-ספר מכינה ועדה מיוחדת הבוחנת מראש כל ספר, והתאמתו לשכבת גיל מתאימה.

במשך כל הפעילות במצעד מעבירה המורה האחראית פעילויות שונות סביב הספרים, ודואגת כי כל הילדים יכירו את כל הספרים ב'מצעד'. נערכים טקסים בתחילת המצעד ובסיומו. כמו כן נערכים ימי שיא סביב ספרים (לפחות יום שיא אחד- יום הבחירות) והפעילות ב'מצעד' מעוררת ומעודדת את הקריאה בקרב התלמידים.

שלבי המצעד : שלב ראשון- רשימת הספרים מופצת בבתי הספר המשתתפים, שלב שני- המורים-ספרנים מעלים הצעות לפעילויות סביב הרשימה ומעבירים את רעיונותיהם בכיתות, והשלב האחרון : הצבעה, ובחירת הספר האהוב ביותר.

יום השיא הוא יום ההצבעה- בתי הספר מקבלים טופס וממלאים אותו לאחר שבבתי הספר נערכות בחירות. ביום זה הספרים עומדים במרכז החגיגה ונערכים טקסים סביב כל הספרים מהרשימה. הצלחת הפרויקט נמדדת בהתאם לכמות בתי-הספר שנרשמים ולפעילויות סביב הספרים.

שיטת המחקר : לשם ביצוע המחקר נבחרו בתי-ספר, קבוצת ניסוי וקבוצת ביקורת. בקבוצת הניסוי היו בתי-ספר שלא השתתפו ב'מצעד'. לאחר שחוברו שאלונים, שהכילו מילים מן הספרים

המשתתפים ב'מצעד', הם הועברו לשתי הקבוצות- לפני תחילת הפעילות, ואותם שאלונים בדיוק הועברו גם אחרי הפעילות ב'מצעד'. תוצאות השאלונים נאספו ונבדקו, ונערכה השוואה. לא התקבלו תוצאות משמעותיות לגבי ההשתתפות ב'מצעד'. קשה מאוד לקבוע שממצאי המחקר מוכיחים שהשתתפות ב'מצעד הספרים' אכן קשורה באופן משמעותי לשיפור באוצר המילים של התלמידים המשתתפים.

לאור העובדה שהממצאים של מחקר זה לא ביו חד-משמעיים, רצוי לערוך מחקרים נוספים בנושא זה על מנת לקבל תמונה מדויקת וברורה יותר לגבי שאלת המחקר, ולשם הגברת המודעות לנושא חשוב זה במשרד בחינוך. יש להמשיך ולהשקיע משאבים על מנת להפעיל בכל בית ספר ספריה פעילה ולהקצות אדם מיוחד שיהיה אמון על הספריה ועל כל הפעילויות הנלוות לתחום זה.

מס' מיון בספריה :

E028.55 אסו.קש תשס"ז

מס' מערכת בספריה :

1141181